НЭЭЛТТЭЙ ӨРСӨЛДӨӨНТ ТЕНДЕР ШАЛГАРУУЛАЛТ

ХУДАЛДАН АВАХ АЖИЛЛАГААНЫ ЗААВАР

2018 ОНЫ 6 ДУГААР САР

НЭЭЛТТЭЙ ӨРСӨЛДӨӨНТ ТЕНДЕР ШАЛГАРУУЛАЛТ

ХУДАЛДАН АВАХ АЖИЛЛАГААНЫ ЗААВАР

2018 ОНЫ 6 ДУГААР САР

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0
IGO license (CC BY-NC-ND 3.0 IGO)

© 2018 Азийн хөгжлийн банк

6 АХБ өргөн чөлөө, Мандалуён хот, 1550 Метро Манила, Филиппин улс

Утас +63 2 632 4444; Факс +63 2 636 2444

www.adb.org

Зарим эрхийг хуулиар хамгаалсан. 2018 онд хэвлэн гаргав.

ISBN 978-92-9261-526-0 (хэвлэмэл), 978-92-9261-527-7 (цахим)

Хэвлэлийн дугаар. ARM189762-3

DOI: <http://dx.doi.org/10.22617/ARM189762-3>

Энэхүү хэвлэлд илэрхийлсэн үзэл бодол нь зохиогчийнх бөгөөд Азийн хөгжлийн банк (АХБ), түүний Захирлуудын зөвлөлийн гишүүд болон тэдний төлөөлдөг улсын Засгийн газрын үзэл баримтлал, бодлогыг төлөөлөхгүй болно.

Энэхүү хэвлэлд ашиглагдсан баримт өгөгдлийн үнэн зөвийг АХБ баталгаажуулахгүй бөгөөд тэдгээрийг ашигласны улмаас гарах аливаа үр дагаварт ямар нэгэн хариуцлага хүлээхгүй. Тодорхой компани эсвэл бүтээгдэхүүний тухай дурьдсан нь дурьдагдаагүй бусад ижил төрлийн компани ба бүтээгдэхүүнээс тэдгээрийг илүүд үзэж сүрталчлах буюу санал болгох утга агуулаагүй болно.

Аливаа нэг улс орон эсвэл газар зүйн бүс нутгийг энэхүү хэвлэлд дурьдсан буюу нэрлэсэн, эсвэл “улс” гэсэн нэршлийг ашигласнаар, АХБ тухайн улс орон, бүс нутгийн хууль эрх зүйн болон бусад байдлын тухайд ямар нэгэн дүгнэлт, байр суурь илэрхийлээгүй болно.

Энэ хэвлэх ажлыг Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 IGO license (CC BY-NC-ND 3.0 IGO) <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/> лицензийн хүрээнд хийсэн болно. Энэхүү хэвлэлийг ашигласнаар та энэ лицензийн нөхцөлийг мөрдөн баримтлах үүргийг хүлээнэ. Тодруулах болон зөвшөөрөл авах үүднээс, <https://www.adb.org/terms-use#openaccess> вэб хаягаар дамжуулан хэрэглэх нөхцөл журамтай танилцана уу.

Энэхүү CC лиценз нь тус хэвлэлд дурдагдсан АХБ-ны бүс зохиогчийн эрхтэй материалд үл хамаарна. Хэрэв аливаа материал өөр эх сурвалжтай холбоотой бол түүнийг дахин хэвлэх, хуулбарлах зөвшөөрлийг хүсэхийн тулд тухайн эх сурвалж бүхий зохиогчийн эрхийн эзэмшигч эсвэл хэвлэгч нарт хандана уу. Энэ материалыг ашигласны улмаас гарах аливаа гомдол шаардлагыг АХБ үл хариуцна.

Хэрэв танд агуулгын талаар асуух зүйл эсвэл санал байгаа бол, эсвэл та эдгээр нөхцөлөөс бусад зорилгоор ашиглахын тулд зохиогчийн эрхийн зөвшөөрөл авахыг хүсэх бол, эсвэл АХБ-ны лого тэмдэгийг ашиглах зөвшөөрөл хүсэх тохиолдолд pubsmarketing@adb.org гэсэн хаягаар холбогдоно уу.

Тэмдэглэл:

Энэхүү хэвлэлд гарах “\$” тэмдэгт нь ам. долларыг илэрхийлнэ.

АХБ-ны хэвлэлийн алдааны залруулгыг <http://www.adb.org/publications/corrigenda> вэб хаягаас авах боломжтой.

АГУУЛГА

Хүснэгт, Зураг, Санамж	iv
Энэхүү хэвлэлийн талаар	v
Товчилсон үгс	viii
Хураангуй	ix
I. Танилцуулга	1
II. Техникийн шаардлага, чанар, гүйцэтгэлийн түвшинг тодорхойлох	5
III. Чадварын шалгуурыг боловсруулах	7
IV. Үнэлгээний шалгуурыг сонгох	8
V. Тендерийн баримт бичиг бэлтгэх	10
VI. Хэт бага үнэтэй тендерийн санал	14
VII. Тендерийн үнэлгээ, гэрээ байгуулах эрх олгох, тайлбар өгөх	17
1 дүгээр хавсралт: Тендер нээх горимын схем зураг	21
2 дугаар хавсралт: Тендерийг үнэлэх нийтлэг горим	22
3 дугаар хавсралт: Тендерийн үнэлгээний түгээмэл асуудлууд	23

ХҮСНЭГТ, ЗУРАГ, САНАМЖ

ХҮСНЭГТ

1.	Нээлттэй өрсөлдөөнт тендер шалгаруулалтад тендерийн жишиг баримт бичгийг ашиглах нь	12
2.	Тендерийн баримт бичгийн агуулга	12

ЗУРАГ

АХБ-ны худалдан авах ажиллагааны үе шатанд хэрэглэх нээлттэй өрсөлдөөнт тендер шалгаруулалт	2

САНАМЖ

1.	Нээлттэй өрсөлдөөнт тендер шалгаруулалтыг сайтар төлөвлөн хэрэгжүүлдэг	2
2.	Нээлттэй өрсөлдөөнт тендер шалгаруулалт нь АХБ-ны өмнө ашиглаж байсан аргуудаас илүү уян хатан байна	3
3.	АХБ-ны тендерийн жишиг баримт бичигт зориулсан гарын авлага	10
4.	Цогц худалдан авах ажиллагааг илүү өргөн хүрээнд зарлан мэдээлэх	14
5.	Тендерийн урилгын агуулга	15
6.	Хэт бага үнэтэй тендерийн санал	17
7.	Түр зогсоох хугацаа	19

ЭНЭХҮҮ ХЭВЛЭЛИЙН ТАЛААР

Азийн хөгжлийн банк (АХБ) нь худалдан авах ажиллагааны шинэ бүтэц загвар, АХБ-ны Худалдан авах ажиллагааны бодлого: бараа, ажил, зөвлөх бус болон зөвлөх үйлчилгээ (2017, цаашид нэмж өөрчлөх), АХБ-ны Зээлдэгчдэд зориулсан худалдан авах ажиллагааны журам: бараа, ажил, зөвлөх бус болон зөвлөх үйлчилгээ (2017, цаашид нэмж өөрчлөх) зэрэг баримт бичгийг 2017 оны 4 дүгээр сард баталсан. Эдгээр нь Зөвлөхийг ашиглах журам (2013, цаашид нэмж өөрчлөх) болон Худалдан авах ажиллагааны журам (2015, цаашид нэмж өөрчлөх) зэрэг өмнө баримталж байсан журмуудыг орлох болно. Худалдан авах ажиллагааны бодлого болон худалдан авах ажиллагааны журам нь АХБ-ны зээл, буцалтгүй тусламж, АХБ-наас захиран зарцуулдаг сангаас бүхэлд нь эсхүл хэсэгчилэн санхүүжүүлж буй төслийн төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллага, гүйцэтгэгч байгууллагын худалдан авах ажиллагааг зохицуулна. АХБ нь төслийн худалдан авах ажиллагааны үе шатанд өндөр өгөөж, уян хатан байдлыг бүрдүүлэх, түүнчлэн төслийн эцсийн үр дүнг сайжруулахад чиглэсэн чанар, мөнгөний үнэ цэнэ (МҮЦ), зорилгодоо нийцсэн байх зэрэг ойлголт бүхий шинэ хандлагыг 2017 оны худалдан авах ажиллагааны бодлогод тодорхойлсон.

Энэхүү заавар нь АХБ-ны 2018 онд нийтэлсэн багц заавар бичгийн хэсэг бөгөөд 2017 оны худалдан авах ажиллагааны бодлого, худалдан авах ажиллагааны журмыг дагалдан гарсан болно. Шинэ бодлогыг хэрэгжүүлэх зорилгын хүрээнд заавар тус бүрт зээлдэгч (буцалтгүй тусламжийн хүлээн авагчийг оролцуулан), тендерт оролцогч болон иргэний нийгмийн хувьд тулгамдсан асуудлуудыг тусгасан болно (доор дурдсан жагсаалтыг харна уу). Багц заавар нь өөр хоорондоо нягт харилцан үялдаатай бөгөөд тэдгээрийг хамтад нь уншиж ойлгох шаардлагатай. “Багц заавар” гэж заасан бүх тохиолдолд эдгээр зааврыг ойлгоно. Цаашид багц зааврыг шинэчлэх, солих эсхүл хасах боломжтой.

АХБ-ны 2017 оны худалдан авах ажиллагааны бодлого, худалдан авах ажиллагааны журамд зориулан гаргасан багц заавар

1. Мөнгөний үнэ цэнэ
2. Худалдан авах ажиллагааны эрсдэлийн ерөнхий хүрээ
3. Худалдан авах ажиллагааны стратеги төлөвлөлт
4. Худалдан авах ажиллагааны хяналт
5. Хувилбарт худалдан авах ажиллагааны хэлбэр
6. Нээлттэй өрсөлдөөнт тендер шалгаруулалт
7. Үнийн тохируулга
8. Хэт бага үнэтэй тендерийн санал
9. Дотоодын давуу эрх
10. Урьдчилсан сонголт
11. Туслан гүйцэтгэх
12. АХБ-ны зээлдэгчийн хариуцах зөвлөх үйлчилгээ
13. АХБ-ны зээлдэгчийн хариуцах зөвлөх бус үйлчилгээ
14. Дэвшилтэт технологи
15. Чанар
16. Тендер шалгаруулалттай холбоотой гомдол
17. Худалдан авах ажиллагааны журмыг үл мөрдөх
18. Түр зогсоох хугацаа
19. Төрийн өмчит үйлдвэрийн газар
20. Цахим худалдан авах ажиллагаа
21. Зөвлөх үйлчилгээний ерөнхий гэрээ
22. Төр, хувийн хэвшлийн түншлэл
23. Гэрээний удирдлага
24. Эмзэг, зөрчилдөөнтэй, онцгой нөхцөл байдал

АХБ-ны худалдан авах ажиллагааны шинэчлэл нь уян хатан байдал, чанар, үр ашгийг худалдан авах ажиллагааны үе шатанд сайжруулснаар мөнгөний үнэ цэнийг баталгаажуулахад оршино (дараах дүрслэл болон “Мөнгөний үнэ цэнэ” зааврыг зааврыг үзнэ үү). МҮЦ нь худалдан авах ажиллагааны хэрэгжилтийг бүхэлд нь хамарсан ойлголт бөгөөд 3 үндсэн тулгуур үзүүлэлт бүхий бүтэцтэй. Үүнд: үр ашиг, чанар, уян хатан байдлыг ойлгоно. Уг бүтцийн бүхий л бүрэлдэхүүн хэсэг нь ил тод, шударга байх үндсэн 2 зарчмын хүрээнд нэгдмэл байдлаар хэрэгжих учиртай.

Цаг хугацаа

Цаг хугацаа нь МҮЦ-ийг бүрэлдүүлэгч нэг чухал хүчин зүйл юм. Төслийг хурдан хэрэгжүүлэх, мөн үйл ажиллагааг шуурхай гүйцэтгэснээр бүхий л оролцогч талуудад илүү үнэ цэнийг бий болгодог. Тухайлбал, хугацаанаасаа өмнө хэрэгжиж дууссан замын төслийн хувьд тухайн орон нутгийн иргэдэд эдийн засгийн үр ашиг, аюулгүй байдал болон бусад үнэ цэнийг авчирдаг. Энэ нь гүйцэтгэгч байгууллагын хувьд хөрөнгө оруулалтын өгөөжийг нэмэгдүүлж, шалгарсан оролцогчийн төслийн болон төлбөрийн үе шатыг хурдасгана. Нөгөө талаар, төслийн хэрэгжилт удаашрах нь их хэмжээний үнэ цэнийг алдахад хүргэдэг.

Худалдан авах ажиллагааны хүрээнд МҮЦ-ийг авч үзэхдээ (i) худалдан авах ажиллагааны үе шатанд хугацааг богиносгох, эсхүл (ii) хөгжлийн төслийн хэрэгжилтийг түргэтгэх бүхий л хүчин зүйлсийг анхаарах нь зүйтэй.

Зорилго

Зээлдэгч (бүцэлтгүй тусламж хүлээн авагчийг оролцуулан) нарт зориулсан АХБ-ны 2017 оны худалдан авах ажиллагааны бодлого, худалдан авах ажиллагааны журмыг ойлгуулан тайлбарлаж, уншигчдад туслах зорилгоор энэхүү зааврыг боловсруулсан.

Энэ заавар нь тухайн нөхцөл байдалд уялдуулан АХБ-ны худалдан авах ажиллагааны бодлого, журмыг хэрэглэх үед уншигчдад анхаарвал зохих нэмэлт мэдээллийг агуулсан.

Байнга ашиглагдах баримт бичиг

Энэ заавар нь байнга ашиглагдах зорилгоор боловсруулсан баримт бичиг бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд шинэчлэн өөрчилж болно.

АХБ-ны Бизнес төвийн <https://www.adb.org/business/main> вэб хуудсыг шалган, хамгийн сүүлд батлагдсан болон шинэчилсэн хувилбарыг авч болно.

Уншигч

Ихэнх тохиолдолд уншигч нар нь өөрсдийн хэрэгцээнээс хамааран, энэ зааврыг онцлог байдлаар ашиглах болно. Багц зааврын уялдаат байдлыг хангах үүднээс уншигч нь дараах шинжийг агуулсан байна:

Уншигч нь АХБ-ны зээл, бүцэлтгүй тусламж, АХБ-ны захиран зарцуулдаг сангаас бүхэлд нь эсхүл хэсэгчилэн санхүүжүүлсэн үйл ажиллагаанд оролцож буй мэргэжлийн ажилтан байна.

Асуулт

Байнга асуудаг асуулт, тодруулга, жишээ, нэмэлт мэдээлэл, сургалтын талаар болон бусад хэрэгцээт мэдээллийг АХБ-ны вэб хуудаснаас авах боломжтой.

АХБ-ны Бизнес төвийн <https://www.adb.org/business/main> вэб хуудсыг шалган, нэмэлт мэдээлэл авч болно.

Эрх зүйн үндэс болон ач холбогдлын дараалал

Энэ заавар нь АХБ-ны хөрөнгө оруулалтын зээл (АХБ-ны Үр дүн- эсхүл бодлогод суурилсан зээлийг үл оруулан), АХБ-ны санхүүжилттэй бүцэлтгүй тусламж (АХБ-ны захиран зарцуулдаг техник туслалцаа болон зөвлөх ажилтныг үл оруулах), АХБ-ны захиран зарцуулдаг сангаас бүхэлд нь эсхүл хэсэгчилсэн санхүүжилт бүхий засгийн газрын төслүүдийн (засгийн газрын дэд төслүүдийг оролцуулан) хувьд гүйцэтгэгч болон хэрэгжүүлэгч байгууллагуудын мөрдөх АХБ-ны зээлдэгч нарт зориулсан худалдан авах ажиллагааны журам: бараа, ажил, зөвлөх бүс болон зөвлөх үйлчилгээ (2017, цаашид нэмж өөрчлөх)-ын заалтуудыг ойлгомжтой байдлаар тайлбарлан таниулна.

Энэхүү заавар болон худалдан авах ажиллагааны журам хоорондоо зөрчилдвөл худалдан авах ажиллагааны журмыг баримтална. Санхүүжилтийн гэрээ нь зээлдэгч болон АХБ хоорондын эрх зүйн харилцааг зохицуулдаг. Зээлдэгч болон бараа, ажил, үйлчилгээ нийлүүлэгчийн эрх, үүргийг энэхүү заавраар бус, зээлдэгчийн гаргасан худалдан авах ажиллагааны тусгайлан баримт бичиг, зээлдэгч болон нийлүүлэгч хооронд байгуулсан гэрээгээр зохицуулна.

ТОВЧИЛСОН ҮГС

АХБ	—	Азийн хөгжлийн банк
АСТ	—	аудитлагдсан санхүүгийн тайлан
ТУ	—	тендерийн урилга
НӨТШ	—	нээлттэй өрсөлдөөнт тендер шалгаруулалт
ТЖББ	—	тендерийн жишиг баримт бичиг
МҮЦ	—	мөнгөний үнэ цэнэ

ХУРААНГУЙ

Нээлттэй өрсөлдөөнт тендер шалгаруулалт (НӨТШ) нь АХБ-ны худалдан авах ажиллагааны үндсэн арга юм. НӨТШ нь бараа, ажил, үйлчилгээний өрсөлдөөнт худалдан авах ажиллагааг нэг аргад нэгтгэсэн онцлогтой. Энэ нь худалдан авах ажиллагааны бодит эрсдэл, нийлүүлэлтийн зах зээлийн нөхцөл байдлыг тооцоолон мөнгөний үнэ цэнэ бүхий үр дүнд хүргэх уян хатан, зарчимд суурилсан худалдан авах ажиллагааны хэлбэрийг ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлдэг. Энэхүү заавар бичигт АХБ-ны зээл, буцалтгүй тусламж болон АХБ-ны захиран зарцуулдаг сангуудаас бүхэлд нь болон хэсэгчилэн санхүүжүүдэг төслийн хүрээнд НӨТШ-ыг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах сайн түршлагын талаар эзэлдэгч (буцалтгүй тусламж хүлээн авагчийг оролцуулан) нарт хүргэх зөвлөмжийг илэрхийлсэн болно.

НӨТШ-ын аргыг үр дүнтэй хэрэглэснээр:

Үр ашгийг нэмэгдүүлж, худалдан авах ажиллагаанд зарцуулах хугацааг богиносгоно

- НӨТШ-ын арга нь илүү уян хатан нөхцөл байдлыг хангаж чаддаг тул тендерийн баримт бичиг нь байгуулах гэрээнд илүү нийцсэн, тохиромжтой байдаг бөгөөд ингэснээр худалдан авах ажиллагааг илүү хурдавчилсан байдлаар зохион байгуулах, гэрээний хэрэгжилт илүү үр ашигтай байх боломжийг бүрдүүлж өгнө.
- Өрсөлдөөнийг илүү үр дүнтэй байлгах, шаардлага хангаагүй тендер ирүүлэх болон дахин тендер зарлах эрсдэлийг бууруулах үүднээс НӨТШ нь нийлүүлэлтийн зах зээлийн нөхцөл байдлыг түлхүү анхаардаг.

Эрсдэлийг бууруулна

- НӨТШ-ын арга нь иж бүрэн дүн шинжилгээний явцад илрүүлж тогтоосон худалдан авах ажиллагааны болон нийлүүлэлтийн зах зээлийн эрсдэлийг харгалзан үзэж, бууруулна.

Мөнгөний үнэ цэнийг бүтээнэ

- Зөв зохион байгуулж, дотоодын болон олон улсын тендерт оролцогч нарт нээлттэй тэгш боломж олгосны дүнд НӨТШ нь ихэнх тохиолдолд мөнгөний үнэ цэнийг бүтээж чаддаг.

Зорилгод бүрэн нийцсэн байдлыг нэмэгдүүлнэ

- НӨТШ-ыг явуулахдаа байгуулахаар зорьж байгаа гэрээний стратегийн ач холбогдол болон нөхцөл байдлыг харгалзан тусгана.
- Стандарт арга барилаар зохион байгуулах нь төслийн хүрэх үр дүн, хөгжлийн зорилтуудад төдийлөн үр дүнгүй, үр ашиггүй, нийцэхгүй байх тохиолдолд тендерийг явуулах ажиллагааг өөрчлөн зохицуулах боломжтой байна.

I. Танилцуулга

1.1 Азийн хөгжлийн банк (АХБ)-ны үйл ажиллагаанд нээлттэй өрсөлдөөний ач холбогдлыг бүх шатанд баримтлах бодлогын хүрээнд АХБ-ны худалдан авах ажиллагааны үндсэн арга болох нээлттэй өрсөлдөөнт тендер шалгаруулалт (НӨТШ)-ыг ашиглан худалдан авах ажиллагааг хэрэгжүүлэн гэрээ байгуулж буй хэрэглэгчдэд туслах зорилгоор энэ зааврыг боловсруулсан. НӨТШ нь бараа, ажил, үйлчилгээний (зөвлөх болон зөвлөх бүс) худалдан авах ажиллагааг өрсөлдөөний журмаар зохион байгуулдаг нэгдмэл арга юм. Уг арга нь дотоодод болон олон улсын түвшинд худалдан авах ажиллагааны гэрээг зарласан эсэх, түүнчлэн АХБ-ны эзэлдэгчдэд зориулсан худалдан авах ажиллагааны журам: бараа, ажил, зөвлөх бүс болон зөвлөх үйлчилгээ (2017, цаашид нэмж өөрчлөх), дотоодын худалдан авах ажиллагааны тогтолцоо эсхүл хамтын итгэлцлийн механизмын хүрээнд¹ бусад хөгжлийн түншлэгч байгууллагын дүрмийн дагуу зохион байгуулж буй эсэхээс үл хамааран, эрх бүхий бүх тендерт оролцогчдын дунд нээлттэй өрсөлдөөнийг бий болгохыг зорьдог.

1.2 НӨТШ-ыг худалдан авах ажиллагааны болон нийлүүлэлтийн зах зээлийн эрсдэлийн үнэлгээнд тулгуурлан зохион байгуулдаг. Тендер шалгаруулалтын зарыг үр дүнтэй, зохистой байдлаар нийтлэх нь аль болох чадвартай, олон оролцогчдын хувьд гэрээ хэрэгжүүлэх тухай саналаа ирүүлэх тэгш боломжийг олгодог онцлогтой. НӨТШ-тай холбоотой үйл ажиллагаа нь АХБ-ны худалдан авах ажиллагааны үе шатны төслийн төлөвлөлтийн шатанд эхлэх ба гэрээ байгуулах эрх олгосноор үргэлжлэн, амжилттай хэрэгжсэн худалдан авах ажиллагааны үр дүнг баталгаажуулах, мөнгөний үнэ цэнэ² (МҮЦ)-ийг хамгийн оновчтой түвшинд бий болгоход дэмжлэг үзүүлнэ (Зургийг үзнэ үү).

1.3 НӨТШ-ын дагуу тухайн нэг онцлог гэрээг худалдан авахад хэрэглэх журам, баримт бичиг нь заасан босго үнэ, аргачлал эсхүл тендерийн баримт бичгээр үл хязгаарлагдана (1 дүгээр санамж). Нийтлэг утгаараа НӨТШ-ыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа нь худалдан авах ажиллагааны болон зах зээлийн эрсдэлийн үнэлгээ³, чанарын шалгуур үзүүлэлт, зорилгод нийцсэн байдал, МҮЦ, АХБ-ны Худалдан авах ажиллагааны бодлого:

¹ Хамтын итгэлцэл гэдэг нь талуудын худалдан авах ажиллагааны зарчим, журмыг хүлээн зөвшөөрөх үүднээс хамтран санхүүжүүлэгч болон АХБ хооронд байгуулагдсан хэлэлцээр юм. Тухайн нөхцөл байдлаас хамааран хувилбарт худалдан авах ажиллагааг хэрэглэхийг АХБ зөвшөөрч болно.

² АХБ нь МҮЦ-ийг зарчим гэж тодорхойлсон бөгөөд МҮЦ нь худалдан авах ажиллагааны үндсэн зарчмууд ба холбогдох асуудлын хүрээнд нийцүүлэн хөрөнгийг үр дүнтэй, үр ашигтай, хэмнэлттэй байдлаар ашиглах замаар эзэлдэгчийн хүртэх үр шимийг хамгийн оновчтой хэмжээнд хүртэх боломжийг бий болгодог. Үүнд ашиглалтын зардал, мөн эзэлдэгчийн нийгэм-эдийн засгийн болон байгаль орчны хөгжлийн зорилтуудыг хамруулан ойлгож болно. Үнэ нь дангаараа МҮЦ-ийг хангалттай илэрхийлэхгүй байж болно. Илүү дэлгэрэнгүй мэдээлэл авахыг хүсвэл, “Мөнгөний үнэ цэнэ” зааврыг үзнэ үү.

³ Илүү дэлгэрэнгүй мэдээлэл авахыг хүсвэл, “Худалдан авах ажиллагааны эрсдэлийн ерөнхий хүрээ” зааврыг үзнэ үү.

1 дүгээр санамж

Нээлттэй өрсөлдөөнт тендер шалгаруулалтын ажиллагааг сайтар төлөвлөн хэрэгжүүлдэг

НӨТШ-ыг хэрхэн хэрэглэх, дотоодод болон олон улсын хэмжээнд зарлах эсэх тухай шийдвэр нь худалдан авах ажиллагааны стратеги төлөвлөлтийн ажиллагаанаас үүдэлтэй байдаг. Энэ нь урьдчилан таамагласан арга барил эсхүл босго үнийн дүнгээс бус, харин тухайн төслийн агуулга болон нийлүүлэлтийн зах зээлээс хамааралтай байдаг.

Эх сурвалж: Азийн хөгжлийн банк

бараа, ажил, зөвлөх бус болон зөвлөх үйлчилгээ⁴ (2017, цаашид нэмж өөрчлөх)-д заасан үндсэн зарчимтай уялдсан байдлыг харгалзан, нарийвчилсан төлөвлөлтийн ажлын үр дүнд бий болдог.

⁴ Хэрэв төлөвлөлтийн явцад НӨТШ-ыг хэрэглэхэд тохиромжгүй гэж тодорхойлбол, худалдан авах ажиллагааны журмын “Худалдан авах ажиллагааны арга ба хэлбэр” 2 дугаар бүлэгт заасны дагуу худалдан авах ажиллагааны бусад аргуудыг хэрэглэж болно.

1.4 Зарчимд суурилсан арга барилыг баримталснаар, НӨТШ нь уян хатан төлөвлөгдөх, эрсдэлээс сайтар сэргийлэн хэрэгжих боломжтой бөгөөд худалдан авах ажиллагааны болон хөгжлийн амжилттай үр дүнд хүргэнэ (2 дугаар санамж). Иймд НӨТШ нь үйл ажиллагааг өөрчлөн шинэчлэх талаарх АХБ-ны хандлагад буюу эзэлдэгчийн хэрэгцээ шаардлага, худалдан авах ажиллагааны сайн түршлага, гэрээлэх ажиллагааны загварчлал болон хэлбэрүүд, технологи, оролцогч талуудтай хамтран ажиллах арга зам зэрэгт нийцүүлэн ажиллах боломжийг нэмэгдүүлдэг. Тендерийн баримт бичгийг зохих ёсоор боловсруулж болох ба АХБ-ны тендерийн жишиг баримт бичиг (ТЖББ)-ийг хувьсан өөрчлөгдөж буй стратеги хэрэгцээ шаардлагыг тусган нэмж боловсруулсан шинэ ТЖББ-т нийцүүлэх замаар цаашид өөрчилж болно.⁵

1.5 НӨТШ нь түүнийг зохистойгоор төлөвлөн хэрэгжүүлж чадвал, худалдан авах ажиллагааны болон зах зээлийн эрсдлийг бууруулах ба МҮЦ, зорилгод бүрэн нийцэх, мөн зах зээлийг эзэлдэгчийн стратеги хэрэгцээнд нийцүүлэн хөгжүүлэх зэрэг үр дүнг бий болгодог. НӨТШ нь дараах 6 үе шаттайгаар хэрэгжинэ. Үүнд: (i) тендерийг зарлан мэдээлэх, (ii) урьдчилсан сонголт явуулах эсхүл хураангуй жагсаалт гаргах (шаардлагатай үед),⁶ (iii) тендерийн баримт бичгийг бэлтгэх, түгээх, (iv) тендер ирүүлэх, тендерийг нээх, (v) тендерийг үнэлэх, болон (vi) гэрээ байгуулах эрх олгох⁷ зэрэг болно.

1.6 НӨТШ бүхий худалдан авах ажиллагааг бэлтгэн зохион байгуулахад дараах үндсэн алхамуудыг авч хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- (i) Төслийн худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөний дагуу уг төслийн хүрээнд шаардагдах бараа, ажил, үйлчилгээний онцлог чанар болон нөхцөл байдалд үндэслэн, гэрээний төрөл, хэмжээг тодорхойлох.
Худалдан авах ажиллагааны стратеги төлөвлөлт заавар нь худалдан

2 дугаар санамж

Нээлтэй өрсөлдөөнт тендер шалгаруулалт нь АХБ-ны өмнө ашиглаж байсан аргуудаас илүү уян хатан байна.

НӨТШ нь Худалдан авах ажиллагааны журам (2015, цаашид нэмж өөрчлөх)-д заасан олон улсын өрсөлдөөнт тендер шалгаруулалт болон дотоодын өрсөлдөөнт тендер шалгаруулалтын аргын нэрийг нь өөрчилсөн төдий ажил биш юм. НӨТШ нь зөвлөх үйлчилгээг өрсөлдөөний журмаар сонгон шалгаруулах^a аргыг мөн өөртөө агуулсан бөгөөд худалдан авах ажиллагааны болоод хөгжлийн эерэг үр дүнд хүрэхэд шаардагддаг уян хатан байдлыг өмнө нь хязгаарлаж байсан ойлголтын зааг (жишээлбэл, оноо өгөх зарчмыг бараа эсхүл ажлын худалдан авах ажиллагаанд ашиглахгүй тухай ойлголт)-ийг арилгаж чадсан юм.

^a Чанар ба үнэд суурилсан сонгон шалгаруулалт, чанарт суурилсан сонгон шалгаруулалт, зөвлөхийн чадварын сонгон шалгаруулалт, тогтмол төсөвт сонгон шалгаруулалт болон бага үнийн сонгон шалгаруулалтын аргууд.

Эх сурвалж: Азийн хөгжлийн банк

⁵ Энэхүү зааварт “тендерийн баримт бичиг” гэж ойлголтод агуулгаас нь хамааран зөвлөх үйлчилгээний худалдан авах ажиллагаанд хэрэглэдэг санал ирүүлэх хүсэлтийг оруулна.

⁶ Урьдчилсан сонголтын талаар дэлгэрэнгүй мэдээлэл авахыг хүсвэл, “Урьдчилсан сонголт” зааврыг үзнэ үү.

⁷ “АХБ-ны эзэлдэгчийн хариуцах зөвлөх үйлчилгээ”-ний зааварт НӨТШ-ын дагуу зөвлөхийн гэрээний худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулах горимын талаар дэлгэрэнгүй мэдээллийг тусгасан.

авах ажиллагааг төлөвлөх, гэрээг багцлах талаар дэлгэрэнгүй мэдээллийг агуулна.

- (ii) Техникийн шаардлага, тодорхойлолт болон ажлын даалгаврыг эрэлхийлэх ба боловсруулах, чанар ба гүйцэтгэлийн хүрэх түвшинг тодорхойлох (энэ зааврын II дугаар бүлэг).
- (iii) Үнэлгээний ба чадварын холбогдох шалгуурыг чанар ба үнийн зохих хүчин зүйлстэй уялдуулан боловсруулах (III ба IV дүгээр бүлгүүд).
- (iv) Тендер шалгаруулалтын горимыг тодорхойлох, тухайлбал хоёр үе шаттай, хоёр дугуйт тендер шалгаруулалтын горимыг хэрэглэх. Тендер шалгаруулалтын боломжит горимын талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийг *Худалдан авах ажиллагааны стратеги төлөвлөлт зааварт* тусгасан ба түүнийг хэзээ хэрэглэх талаар зөвлөсөн болно.
- (v) Тендерийн баримт бичиг бэлтгэх (V дугаар бүлэг).
- (vi) Худалдан авах ажиллагааны зарыг нийтлэх, тендерийн баримт бичгийг түгээх, тендер хүлээн авах, тодруулгад хариу өгөх болон тендерийн баримт бичигт нэмэлт өөрчлөлт оруулах (хэрэв шаардлагатай бол), тендерийн нээлт хийх (VI дугаар бүлэг).
- (vii) Хүлээн авсан тендерийг үнэлэх, гэрээ байгуулах эрх олгох, мөн тайлбар өгөх ажиллагааг зохион байгуулах (VII дугаар бүлэг).
- (viii) Гэрээний удирдлагаар хангах. Гэрээний удирдлагын үйл ажиллагааны талаар дэлгэрэнгүй мэдээлэл авахыг хүсвэл *“Гэрээний удирдлага” зааврыг* үзнэ үү.

II. Техникийн шаардлага, чанар, гүйцэтгэлийн түвшинг тодорхойлох

2.1 НӨТШ-ын аргаар худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээний гэрээнд техникийн тодорхойлолт болон ажлын даалгаврыг бэлтгэхдээ дараахь зарчимд тулгуурлана. Үүнд:⁸

- (i) Техникийн тодорхойлолт нь
 - (a) Гэрээний техникийн болон чанарын шаардлагыг тодорхойлох;
 - (b) Гүйцэтгэл болон үйл ажиллагааны шаардлагад нийцүүлэн боловсруулах, хэрэв боломжтой бол гүйцэтгэлийн хангавал зохих доод шаардлага, чанарын баталгаа болон засвар үйлчилгээнд тавигдах шаардлагуудыг тодорхойлох;
 - (c) Худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээнд тавигдах гүйцэтгэлийн болон бусад нэн чухал шаардлагыг хангах түвшинд өрсөлдөөнийг аль болох өргөн хүрээнд өрнүүлэхийг зорих;
 - (d) Хэрэгцээ шаардлага, чанар, стандартын шаардлагыг хангавал зохих гэрээний онцлог, цар хүрээг тодорхойлно.
- (ii) Заасан тоног төхөөрөмж, материал, техник хангамжийн тодорхойлолт нь Олон улсын стандартын байгууллагаас гаргасан зэрэг олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн стандарт, техникийн шаардлагад аль болох нийцсэн байхыг эрмэлзэх. Хэрэв ийм олон улсын стандарт байхгүй, эсхүл тохиромжгүй тохиолдолд үндэсний стандартыг зааж өгч болно. Ихэнх нөхцөлд үндсэндээ дүйцэхүйц, бусад стандартыг хангаж буй тоног төхөөрөмж, материал, техник хангамжийг нэгэн адил шаардлагад нийцсэн гэж үзэх талаар тендерийн баримт бичигт дурдана.
- (iii) Хэрэв шаардлагатай бол техникийн тодорхойлолтод нийлүүлж буй тоног төхөөрөмж, ажил, үйлчилгээний хувьд шаардлагад нийцсэн эсэхийг тогтоох аливаа шалгалт туршилт, стандарт, аргачлалыг тодорхой заана.
- (iv) Техникийн тодорхойлолтыг холбогдох шинж чанар болон/эсхүл гүйцэтгэлийн шаардлагад үндэслэн бэлтгэх бөгөөд барааны тэмдэг нэр, каталог дугаар эсхүл ижил төстэй ангиллыг тусгайлан заахаас зайлсхийвэл зохино. Хэрэв өөр бүрэн бүс техникийн тодорхойлолтыг тодруулах зорилгоор тодорхой нэг үйлдвэрлэгчийн барааны тэмдэг нэр, каталог дугаарыг зайлшгүй дурдах шаардлага үүссэн бол ийм тодорхойлолтын ард “эсхүл түүнтэй дүйцэхүйц” гэсэн үгийг нэмж хэрэглэнэ.
- (v) Ижил төстэй шинж чанартай бөгөөд хамгийн багадаа эдгээр заасан шаардлагад үндсэндээ дүйцэхүйц гүйцэтгэлийн үзүүлэлттэй бараа нийлүүлэх саналыг хүлээн зөвшөөрнө.

⁸ Ажлын гэрээний хувьд, ажлын тоо хэмжээнд захиалагчийн шаардлагаас гадна эдгээр зарчимыг мөрдөж ашиглана.

- (vi) Техникийн тодорхойлолтыг, байгуулах гэж буй гэрээний төрөлд үндэслэн нийцүүлж боловсруулна. Захиалагч ба гүйцэтгэгч нарын хүлээх үүрэг хариуцлагыг техникийн тодорхойлолт ба гэрээний нөхцөлд тус тус уялдуулан тусгана. Гэрээний төрөл хэлбэрийг урьдчилан тогтоох ба энэ нь техникийн тодорхойлолт болон гэрээний нөхцөлийн үл нийцлийг залруулах, эсхүл тухайн техникийн тодорхойлолтод гэрээний нөхцөлийг уялдуулах зорилгоор нэмэлт тохируулга хийхтэй холбогдон үүсэх эрсдэлээс сэргийлсэн байна.
- (vii) Тендерт оролцогчийн өмнө хэрэгжүүлсэн гэрээ нь тухайн оролцогчийн хувьд ижил төстэй гэрээ хэрэгжүүлсэн туршлагатай байх чадварын шаардлагыг хангаж буй эсэхийг тогтооход хүрэлцэх хангалттай мэдээлийг тендерт оролцогч болон үнэлгээний гишүүдэд гаргаж өгөх.
- (viii) Хэрэв боломжтой бол тусгайлсан бүрэлдэхүүн хэсгийн хэмжээ болон төсөвт өртгийн хэмжээг компьютер, машин гэх мэт тухайн барааны гүйцэтгэлд тавигдаж буй нийтлэг стандартад нийцүүлж, хэрэгцээ шаардлага, зориулалтыг хангах түвшинд бэлтгэнэ.

2.2 НӨТШ-ийн техникийн шаардлагыг боловсруулахтай холбогдсон дэлгэрэнгүй мэдээллийг (i) *Чанар*, (ii) *Мөнгөний үнэ цэнэ*, (iii) *АХБ-ны зээлдэгчийн хариуцах зөвлөх үйлчилгээ*, (iv) *АХБ-ны зээлдэгчийн хариуцах зөвлөх бус үйлчилгээ зааварт* тусгасан.

III. Чадварын шалгуурыг боловсруулах

3.1 Бараа, ажил, зөвлөх бус үйлчилгээний гэрээнд тавигдах чадварын шалгуур үзүүлэлт нь зөвхөн уг гэрээг амжилттай хэрэгжүүлэх мэргэжлийн, санхүүгийн болон техникийн чадвартай тендерт оролцогчид гэрээ байгуулах эрх олгохыг баталгаажуулах зорилготой. Чадварын шаардлага нь тухайн тендерт оролцогчийн гэрээ хэрэгжүүлэх чадвартайг нягтлахад зайлшгүй шаардагдах шалгуурын хүрээнд хязгаарлагдана.

3.2 Чадварын шалгуурыг тогтоохдоо тухайн гэрээний онцлог мэдээллийг холбогдох гарын авлагад дурдсаны дагуу оруулахаар зааснаас бусад тохиолдолд АХБ-ны ТЖББ-т харгалзах (хэрэв байгаа бол) хэрэглэгчийн гарын авлагад⁹ заасан стандарт текстийг өөрчлөлгүйгээр ашиглана.

⁹ Энэхүү зааврын V дугаар бүлэгт АХБ-ны ТЖББ-т харгалзах гарын авлагын талаар дурдсан.

IV. Үнэлгээний шалгуурыг сонгох

A. Ерөнхий зарчим

4.1 Үнэ ба чанарын зөв тэнцвэрийг тогтоох, мөн байгуулах гэрээний хувьд МҮЦ-ийг олж авах боломж олгох үүднээс үнэлгээний шалгуур үзүүлэлтийг нягт нямбай сонгох ёстой. Үнэлгээнд харгалзвал зохих хүчин зүйлд худалдан авах ажиллагааны төрөл, агуулга, өртөг; зах зээлийн нөхцөл байдал; цогц шинж; эрсдэл; худалдан авч буй зүйлийн зорилго; түүнчлэн, нийгэм эдийн засгийн, байгаль орчны зорилтууд, зорилгод нийцсэн байдал, тендерт оролцогчийн түршлага болон өмнөх гүйцэтгэлд үндэслэн зорьсон үр дүндээ хүрч байсан талаарх түүхэн мэдээлэл¹⁰ зэргийг оруулна. Үнэлгээний шалгуурыг тендерийн баримт бичигт тодорхой зааж, анхаарвал зохих бүх хүчин зүйлс ба тоон утгаар илэрхийлж үнэлэх аргачлалыг тусгана.

4.2 Техникийн тодорхойлолт эсхүл сайн боловсруулсан үйлдвэрлэлийн стандартыг дурдах байдлаар техникийн шаардлагын чанарын стандартыг хялбар хэмжиж тодорхойлох боломжтой тохиолдолд, ашиглалтын зардал, арилжааны ба техникийн жижиг зөрүүгээс зээлдэгчид гарах зардлыг харгалздаг үнэлгээний шалгуурыг хэрэглэх нь МҮЦ-ийг олж авахад туслана. Ашиглалтын зардалд үйл ажиллагаа, засвар үйлчилгээ, тусгай зөвшөөрөл, нэмэлт онцлог, хэрэглээ, дахин боловсруулалт гэх мэт зардлууд орно. Эдгээр нь тендерт оролцогч бүрийн тендерийн үнэлэгдсэн үнийг тооцон гаргахад хэрэглэгдэнэ. Техникийн шаардлагыг бүрэн хангасан бараа, ажил, үйлчилгээг хамгийн бага үнэлэгдсэн өртгөөр санал болгож буй тендер оролцогчид гэрээ байгуулах эрх олгоно. Энэ нь стандарт бэлэн бараа тоног төхөөрөмж, стандарт ажил, стандарт зөвлөх бүс үйлчилгээг худалдан авахад хамаарна.

4.3 Зарим гэрээний хувьд зээлдэгчийн хэрэгцээ шаардлага, төслийн үр дүнд хүрэх хөгжлийн зорилтын хүрээнд зардал ба чанарын тэнцвэрийг үнэлэх боломж бүхий үнэлгээний аргачлалыг хэрэглэснээр МҮЦ-ийг олж авах магадлал өндөр байдаг. Энэ тохиолдолд үнийн бус шалгуур (тухайлбал, онооны арга) тохиромжтой байж болно. Үүнд:

- (i) Тендерт оролцогчдын гэрээ хэрэгжүүлэх чадвар, түршлага болон гүйцэтгэлийг үнэлж харьцуулах замаар чанарыг хэмжих шаардлага үүсэх;
- (ii) Бараа, ажил, үйлчилгээний хослолоос бүрдсэн иж бүрдэл бүхий шийдэл;
- (iii) Нийлүүлж буй бараа, ажил, үйлчилгээний чанарыг сайжруулж буй баталгаатай эсхүл дэвшилтэт технологи ашигласан дэд бүтэц, тоног төхөөрөмж болон үйлчилгээ зэрэг тохиолдол орно.

¹⁰ “АХБ-ны зээлдэгчийн хариуцах зөвлөх үйлчилгээ” зааварт зөвлөх үйлчилгээний НӨТШ-ын үнэлгээний шалгуур үзүүлэлтийн талаар дэлгэрэнгүй мэдээллийг тусгасан.

В. Хэт өндөр шалгуур, шаардлага

4.4 Үнэлгээний шалгуур нь (тендерт оролцогчид олгох гэрээний эрхийн шийдвэрт нөлөөлөх тендер шалгаруулалтын шаардлагыг оролцуулан) нийлүүлэгч болон гүйцэтгэгчийн (техникийн болон арилжааны нөхцөлд үл нийцэх байдлыг шийдвэрлэхээс бусад) гэрээний үүргээ биелүүлэхгүй байх эрсдэлээс сэргийлэх зорилготой байх ба хэт өндөр байх шаардлагагүй. Тухайлбал, тендер шалгаруулалтын эсхүл үнэлгээний хэт өндөр шалгуурт дараах тохиолдлууд байдаг. Үүнд:

- (i) зээлдэгчийн ажилтан тендерт оролцогчийн чадварыг үнэлэх зорилгоор тендерт оролцогчийн үйлдвэрлэлийн эсвэл төслийн талбайд очих;
- (ii) техникийн шаардлагад нийцсэн эсэхийг үнэлэх зорилгоор тендерт оролцогчдоос барааны дээжийг ирүүлэхийг шаардах; эсвэл
- (iii) тендерт оролцогчдоос баримт бичгийн эх хувийг ирүүлэхийг шаардах, тухайлбал, өмнө нь хэрэгжүүлсэн ижил төстэй гэрээ нотлох зорилгоор гарын үсэг зурагдсан гэрээний эх хувийг ирүүлэхийг шаардах гэх мэт.

Энэ нь шалгарсан оролцогчтой байгуулсан гэрээний хувьд өөртөө гүйцэтгэлийн эрсдэлийг бууруулах нөхцөлийг агуулах боломж олгодог. Тухайлбал, гүйцэтгэгчийн гэрээний үүргээ биелүүлэхтэй холбогдсон асуудлыг шийдвэрлэх, хохирол барагдуулах болон хугацаа хоцрох, гүйцэтгэлийн баталгаа, гүйцэтгэгчид төлөх урьдчилгаа төлбөр (захиалагчид гаргасан урьдчилгаа төлбөрийн баталгааг хавсаргах) гэх мэт гэрээний холбогдох заалтыг дурдаж болох юм.

4.5 Хэрэв зайлшгүй ийм шаардлага тавих бол шалгарсан тендерт оролцогчид гэрээ байгуулах эрх олгосны дараа, эсхүл гэрээнд гарын үсэг зурах үед болон зурахаас өмнө уг хүсэлтийг гаргаж болох юм. Эдгээр шаардлагыг биелүүлэхгүй байх явдал нь гэрээ байгуулах эрх олгох шийдвэр болон гэрээний үнэд нөлөөлөх ёсгүй. Гэрээний заалтууд нь гэрээ байгуулах эрх олгосноос хойш тодорхой болж болох аливаа асуудлыг шийдвэрлэхэд хангалттай зохицуулалт болдог.

V. Тендерийн баримт бичиг бэлтгэх

5.1 НӨТШ нь худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулах үйлдвэр хамаарал болон эрх зүйн тодорхой байдлыг хангах ТЖББ-үүдийг ашиглан хэрэгждэг. Худалдан авах ажиллагааны эцэст байгуулах гэрээнд хэрэглэх тухайлсан ТЖББ нь (i) тухайн шаардлагатай бараа, ажил, үйлчилгээний агуулга, цогц шинж ба төсөвт өртөг; (ii) холбогдох тендер шалгаруулалтын горим (тухайлбал, нэг эсхүл хоёр дугтуйтай нэг үе шаттай эсхүл хоёр үе шаттай тендер шалгаруулалт); (iii) хувилбарт худалдан авах ажиллагааны хэлбэрийг хэрэглэх (тухайлбал, үндсэн хамтран санхүүжүүлэгчийн эсхүл зээлдэгчийн итгэмжлэгдсэн байгууллагын худалдан авах ажиллагааны дүрмийг баримтлах) эсэхээс хамаарна.

5.2 Зээлдэгч (төслийн гүйцэтгэгч эсвэл хэрэгжүүлэгч байгууллагаар дамжуулан) аливаа гэрээний тендерийн баримт бичгийг боловсруулах ба уг баримт бичгийг түүнийг худалдан авсан боломжит тендерт оролцогч, урьдчилан сонгогдсон эсхүл хураангуй жагсаалтанд орсон оролцогч болон зөвлөх байгууллагуудад хүргүүлнэ. Хэрэв худалдан авах ажиллагаанд АХБ-ны ТЖББ-ийг хэрэглэх бол зээлдэгч ТЖББ-д зориулж гаргасан АХБ-ны хэрэглэгчийн гарын авлагыг судалсан байх шаардлагатай (3 дугаар санамж).

3 дугаар санамж

АХБ-ны тендерийн жишиг баримт бичигт зориулсан гарын авлага

АХБ-ны урьдчилсан сонголт болон бараа, ажил, жижиг ажил, байгууламжийн худалдан авах ажиллагаанд хэрэглэхэд зориулсан, өөр хоорондоо ялгаа бүхий тендерийн жишиг баримт бичгийн гарын авлагуудыг АХБ-ны дараах цахим хуудаснаас олж авч болно. Үүнд:

- АХБ. 2018. *Тендерт оролцогчийг урьдчилан сонгох гарын авлага*. Манила.
<https://www.adb.org/documents/prequalification-bidders-users-guide>.
- АХБ. 2018. *Бараа худалдан авах ажиллагааны гарын авлага*. Манила.
<https://www.adb.org/documents/users-guide-procurement-goods>.
- АХБ. 2018. *Ажил худалдан авах ажиллагааны гарын авлага*. Манила.
<https://www.adb.org/documents/users-guide-procurement-works>.
- АХБ. 2018. *Ажил худалдан авах ажиллагааны гарын авлага—Жижиг ажлын гэрээ*. Манила.
<https://www.adb.org/documents/users-guide-procurement-works-small-contracts>.
- АХБ. 2018. *Байгууламж худалдан авах ажиллагааны гарын авлага—Зураг төсөв боловсруулах, Нийлүүлэх, Суурилуулах*. Манила.
<https://www.adb.org/documents/users-guide-procurement-plant-design-supply-and-install>.

Эх сурвалж: Азийн хөгжлийн банк

A. Тендерийн баримт бичгийн шаардлага

5.3 Тендерийн баримт бичгийн тусгай шаардлагад тусгах мэдээллийн дэлгэрэнгүйг 1 дүгээр хүснэгтэд нэгтгэх ба дараах нөхцөл мөн хамаарна. Үүнд:¹¹

- (i) Тухайн гэрээнд хэрэглэх тендерийн баримт бичиг болон горимыг төслийн худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд заана.
- (ii) Тендерийн баримт бичиг нь нээлттэй өрсөлдөөнийг хөхиүлэн дэмжсэн тодорхой үг хэллэгтэй байх ёстой.
- (iii) Тендерийн баримт бичгийг ихэвчлэн АХБ-аас гаргасан ТЖББ-т (хэрэв байгаа бол) үндэслэн боловсруулна. Хувилбарт худалдан авах ажиллагааны хэлбэрийг ашиглах, эсхүл хөгжлийн бусад түнш болон итгэмжлэгдсэн байгууллагаас гаргасан ТЖББ нь нарийн мэргэжлийн онцлог бүхий гэрээнд тохиромжтой байх тохиолдолд бусад ТЖББ-үүдийг хэрэглэж болно. Зээлдэгч нь дотоодын болон бусад хөгжлийн түншлэгчийн гаргасан ТЖББ-ийг АХБ-ны 2017 оны худалдан авах ажиллагааны журамд нийцэж байгаа тохиолдолд хэрэглэж болно.
- (iv) (а) тендерийг дотоодын хэл дээр ирүүлэх, (б) тендерийн үнэ ба төлбөрийн валют нь дотоодын мөнгөн тэмдэгтээр хязгаарлагдсан, буюу/эсхүл (в) тендерийн ба гүйцэтгэлийн баталгааг (хэрэв ашигласан бол) дотоодын банкаар, эсхүл АХБ-ны олон улсад зарладаг тендер шалгаруулалтад зөвшөөрсөнөөс өөр маягтаар хязгаарласан шаардлага бүхий нөхцөлтэй, дотоодын хэл дээр бэлтгэсэн тендерийн баримт бичгийг хүлээн зөвшөөрөхүйц дотоодын хууль тогтоомжийн дагуу баталгаажуулсан тохиолдолд худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд зааснаар дотоодод зарлагдах гэрээний худалдан авах ажиллагаанд хэрэглэж болно.
- (v) ТЖББ нь нэмж өөрчлөхгүйгээр, худалдан авах ажиллагааны үндсэн зарчмыг хангаж чадахгүй тохиолдолд өөрчилсөн тендерийн баримт бичгийг АХБ-наас хянаж зөвшөөрсөн нөхцөлд ашиглаж болно.

B. Тендерийн баримт бичгийн агуулга

5.4 Тендерийн баримт бичигт тендер шалгаруулалт зохион байгуулах, гэрээ байгуулах эрх олгох горим, уг ажиллагааны туршид зээлдэгч ба тендерт оролцогчийн хүлээх эрх үүргийг тодорхойлдог. Тендерийн баримт бичиг бүрийн агуулга нь гэрээний төрөл, төсөв, цогц шинжээс хамаардаг хэдий ч тендерийн баримт бичгүүд нь 2 дугаар хүснэгтэд заасан нийтлэг хэсгүүдээс бүрдэнэ.

¹¹ Зөвлөх үйлчилгээнд тавигдах шаардлагын талаар "АХБ-ны зээлдэгчийн хариуцах зөвлөх үйлчилгээ"-ний заавар болон АХБ-ны санал ирүүлэх хүсэлтийн жишиг баримт бичигт тусгасан тул энэ хүснэгтэд зөвлөх үйлчилгээг оруулаагүй болно.

1 дүгээр хүснэгт: Нээлттэй өрсөлдөөнт тендер шалгаруулалтад тендерийн жишиг баримт бичгийг ашиглах нь

	Дотоодод зарладаг НӨТШ	Олон улсад зарладаг НӨТШ
ТЖББ-ийн төрөл	<ul style="list-style-type: none">• АХБ-ны ТЖББ• Бусад хөгжлийн түншийн ТЖББ• Зээлдэгчийн итгэмжлэгдсэн байгууллагын ТЖББ• Өөрчилсөн тендерийн баримт бичиг	
ТЖББ-ийн хэл	Үндэсний хэл болон/ эсхүл Англи хэл	Англи хэл
Тендер бэлтгэх хугацаа / зөвлөсөнөөр/	4 долоо хоног	6 долоо хоног
Дотоодын давуу эрх хэрэглэх	Тийм	Тийм ^a

АХБ = Азийн хөгжлийн банк, НӨТШ = нээлттэй өрсөлдөөнт тендер шалгаруулалт, ТЖББ = тендерийн жишиг баримт бичиг.

^a Зээлдэгч орон нь худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд зааснаар дотоодын давуу эрх тооцох эрх бүхий бол. “Дотоодын давуу эрх” зааварт дэлгэрэнгүй мэдээллийг тусгав.

Эх сурвалж: Азийн хөгжлийн банк

2 дугаар хүснэгт: Тендерийн баримт бичгийн агуулга

Бүлэг	Агуулга	АХБ-ны ТЖББ-ийн сайн түршлага
Тендерт оролцогчдод өгөх зааварчилгаа	Тендер шалгаруулах, гэрээ байгуулах эрх олгоход зээлдэгч болон тендерт оролцогчийн мөрдөх горим, шаардлага	Энэ бүлгийг өөрчилж үл болно
Тендерийн өгөгдлийн хүснэгт	Тухайн худалдан авах ажиллагаанд зориулсан тусгай заалтууд бөгөөд Тендерт оролцогчдод өгөх ерөнхий зааварчилгаанд тусгасан мэдээллийг нэмж тодруулна	Энэ бүлгийг зөвхөн заасан хүрээнд өөрчилж болно
Үнэлгээний ба чадварын шалгуур	Сайн тендерийг тодорхойлоход хэрэглэх шалгуур, урьдчилсан сонголт явуулаагүй ба чадварыг дахин магадлах үед тендерт оролцогчийн гэрээ хэрэгжүүлэх чадварын шаардлага	Чадварын шаардлага нь тендерт оролцогч чадвартай эсэхийг тогтооход шаардагдах үзүүлэлтээр хязгаарлагдана. Үнэ ба чанарын зөв тэнцвэр тогтоох, мөн байгуулах гэрээнд МҮЦ-ийг олж авах зорилгоор үнэлгээний шалгуурыг нягт нямбай сонгох ёстой. Үнэлгээний шалгуурыг тендерийн баримт бичигт тодорхой заах ба анхаарч

дараагийн хуудсанд үргэлжилнэ

Хүснэгт 2 үргэлжлэл

Бүлэг	Агуулга	АХБ-ны ТЖББ-ийн сайн туршлага
		үзэх бүх хүчин зүйлс, мөн тэдгээрийг тоон утгаар илэрхийлж үнэлэх аргачлалыг тодорхойлно.
Тендерийн маягт	Тендерт оролцогч бөглөж, тендерийн хамт ирүүлэх маягтууд байна.	Энэ бүлгийг зөвхөн заасан хүрээнд өөрчилж болно.
Эрх бүхий орнууд	Эрх бүхий орнуудын жагсаалт	Энэ бүлгийг зөвхөн заасан хүрээнд өөрчилнө
Техникийн шаардлага	Худалдан авах бараа, ажил, үйлчилгээг нарийвчлан тодорхойлсон техникийн тодорхойлолт болон ажлын даалгавар (шаардлагатай бол ажлын зураг, төлөвлөгөө, бусад мэдээлэл бүхий), эсвэл ажиллах хүч болон тоног төхөөрөмжийн шаардлага гэсэн хэлбэрээр гаргасан шаардлагын мэдэгдэл.	Худалдан авах ажиллагааг хамгийн сайн зохион байгуулахын тулд гэрээнд тавигдах шаардлагыг—нийлүүлэх бараа, гүйцэтгэх ажил, үзүүлэх үйлчилгээ—бараа нийлүүлэх болон ажил гүйцэтгэх хуваарь, ажлын ба суурилуулах байршилыг тодорхой заана.
Гэрээний ерөнхий нөхцөл	Гэрээнд мөрдөх ерөнхий заалтууд нь гэрээний төрлөөс хамааран өөр өөр байна. Тухайлбал, том ажлын гэрээ нь Олон улсын зөвлөх инженерүүдийн холбоо ("FIDIC 2010 MDB version")-ноос бэлтгэсэн Олон талт хөгжлийн банкны нэгдсэн хувилбар дах Барилгын гэрээний ерөнхий нөхцөлд үндэслэсэн байдаг.	Энэ бүлгийг өөрчилж үл болно
Гэрээний тусгай/онцгой нөхцөл	Гэрээ тус бүрийн хувьд онцлог байх, гэрээний ерөнхий нөхцөлийг нэмж гүйцээх эсхүл өөрчлөх заалтууд	Энэ бүлгийг зөвхөн заасан хүрээнд өөрчилж болно
Гэрээний маягт	Гэрээний салшгүй хэсэг болох маягтууд Тухайлбал, гэрээний эрх олгосны дараа зөвхөн шалгарсан оролцогчоос, хэрэв шаардсан бол ирүүлэх гүйцэтгэлийн болон урьдчилгаа төлбөрийн баталгааны маягтууд	Энэ бүлгийг өөрчлөхгүй

АХБ = Азийн хөгжлийн банк, ТЖББ = тендерийн жишиг баримт бичиг, МҮЦ = мөнгөний үнэ цэнэ.

Эх сурвалж: Азийн хөгжлийн банк

VI. Зарлах, тендерийн санал бэлтгэх

6.1 НӨТШ-ын нэг чухал алхам нь тендерийн мэдээллийг хүрэлцээтэй байдлаар цаг хугацаанд нь зарлан мэдээлэх замаар оролцогчдын тоог нэмэгдүүлэх явдал юм. АХБ-ны зээл, буцалтгүй тусламж, АХБ-наас захиран зарцуулдаг сангаас бүхэлд нь эсхүл хэсэгчилэн санхүүжүүлж буй төслийн худалдан авах ажиллагааны боломжийг зарыг АХБ-ны цахим хуудасны “Бизнесийн Боломжууд” ба “Төсөл ба Тендер” хэсэгт зарлаж нийтэлдэг. Зөвлөх үйлчилгээний гэрээг Зөвлөхийн удирдлагын системд зарладаг. Мөн НӨТШ-ын боломжуудыг түүнчлэн олон улсын эсхүл үндэсний хэмжээнд зарлан мэдээлж буй эсэхээс хамааран, үндэсний сонин хэвлэл, сэтгүүл, зээлдэгч орны цахим хуудас болон бусад цахим хэрэгслийг ашиглан зарладаг. АХБ-ны хүлээн зөвшөөрсөн цахим худалдан авах ажиллагааны хэрэгсэлийг ашиглахыг боломжтой үе бүрт зөвлөмж болгодог. Зээлдэгч худалдан авах ажиллагаанд цахим системийг хэрхэн ашиглах талаар дэлгэрэнгүй мэдээллийг “Цахим худалдан авах ажиллагаа” зааварт дурдсан.

А. Мэдээлэх ба зар гаргах

6.2 АХБ-ны цахим хуудсанд урьдчилсан худалдан авах ажиллагааны зар болон худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөг нийтлэхээс гадна тусгайлсан гэрээний (урьдчилсан сонголтын урилгыг оруулан) хувьд худалдан авах гэрээний агуулга, хэмжээ, төсөв, мөн бараа, ажил, үйлчилгээний зах зээлд зонхилж буй нөхцөл байдлаас хамаарч олон улсад эсхүл үндэсний хэмжээнд зарлан мэдээлнэ (4 дүгээр санамж). Төслийн худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд гэрээний багц бүрийн хувьд (олон улсад эсхүл үндэсний хэмжээнд) зарлан мэдээлэх хэлбэрийг тусгана. Урьдчилан гэрээлэх эсхүл нөхөн санхүүжүүлэх аргаар гэрээг худалдан авч байгаа тохиолдолд ч мөн адил дараах горимыг баримтална.

4 дүгээр санамж

Цогц худалдан авах ажиллагааг илүү өргөн хүрээнд зарлан мэдээлэх

Том эсхүл тусгайлсан гэрээний хувьд, худалдан авах ажиллагааны үндсэн зарчмыг хангахуйц үр дүнтэй өрсөлдөөнийг өрнүүлэх боломж олгох зорилгоор тендерийн зарыг түүнчлэн нийтэд танигдсан нэр хүнд бүхий техникийн сэтгүүл, худалдааны хэвлэл эсхүл олон улсад өргөн хүрээнд тархсан сонинд зарлан мэдээлэхийг шаардаж болно.

Эх сурвалж: Азийн хөгжлийн банк

1. Олон улсад зарлан мэдээлэх

6.3 Олон улсад зарлагдаж буй худалдан авах ажиллагааны гэрээг

- (i) АХБ-ны цахим хуудас;¹²

¹² АХБ. www.adb.org.

- (ii) олон нийт чөлөөтэй хандах боломжтой, англи хэл дээр гардаг цахим хуудас; болон
- (iii) үндэсний хэмжээний сонин (хэрэв боломжтой бол англи хэлээр хэвлэгддэг нэгээс доошгүй сонин) болон зээлдэгч орны цахим хуудаст зарлан нийтэлнэ.

2. Дотоодод зарлан мэдээлэх

6.4 Хэрэв нийлүүлэлтийн зах зээлийн үнэлгээний дагуу тухайн гэрээний хувьд олон улсын өрсөлдөөнийг явуулах боломжгүй гэж тодорхойлбол зарыг үндэсний сонин хэвлэл, сэтгүүл эсхүл олон нийтэд нээлттэй, үнэгүй ашиглах боломж бүхий цахим хуудсанд нийтэлнэ. Зөвлөх үйлчилгээний зарыг олон улсад болон үндэсний хэмжээнд зарлах эсэхээс үл хамааран Зөвлөхийн удирдлагын системийг ашиглан АХБ-ны цахим хуудаст зарлан мэдээлэх шаардлагатайгаас бусад тохиолдолд тендер шалгаруулалтын урилгыг АХБ-ны цахим хуудсанд зээлдэгч хүссэн тохиолдолд мөн адил нийтлэх боломжтой.

В. Шаардлага ба горим

6.5 Тендерийн урилга (ТУ) нь боломжит тендерт оролцогчдыг зээлдэгч (эсхүл худалдан авах ажиллагааг АХБ-ны зээл болон буцалтгүй тусламж батлагдахаас өмнө урьдчилан зохион байгуулсан бол боломжит зээлдэгч); зээл болон буцалтгүй тусламжийн хэмжээ, зориулалт; НӨТШ-ын дагуу зохион байгуулах худалдан авах ажиллагааны цар хүрээ; зээлдэгчийн худалдан авах ажиллагаа хариуцсан хэрэгжүүлэгч болон гүйцэтгэгч байгууллагын нэр, утасны дугаар, цахим шуудангийн хаяг ба харилцах хаяг; болон тендерийн баримт бичгийг олж авах боломжтой цахим шуудан зэрэг мэдээллээр хангана (5 дугаар санамж).¹³

5 дугаар санамж

Тендерийн урилгын агуулга

- Зээлдэгчийн мэдээлэл: байгууллагын нэр, хаяг, цахим шуудан, харилцах дугаар
- Зээл болон буцалтгүй тусламжийн зорилго ба үнийн дүн
- Гэрээний хамрах цар хүрээ
- Тендерийн баримт бичгийг олж авах боломжтой цахим хуудас

Эх сурвалж: Азийн хөгжлийн банк

6.6 Боломжит тендерт оролцогчдод тендерийн баримт бичиг худалдан авах эсхүл олж авах шийдвэр гаргахад нь туслах үүднээс ТУ нь түүнчлэн чадварын гол шалгуур, тендерийн үнэлгээний гол үзүүлэлт (тендерийн үнэлгээнд дотоодын давуу эрхийн зөрүү тооцох талаар мэдээллийг оролцуулан) болон гэрээний холбогдох шаардлага, нөхцөл зэрэг мэдээллийг агуулж болно.

6.7 Гэрээг хянах аргыг үл харгалзан зээлдэгч нь ТУ-ын хуулбарыг хянуулж, АХБ-ны цахим хуудсанд гаргахын тулд АХБ-нд илгээнэ. “Худалдан авах ажиллагааны хяналт” зааварт зээлдэгчийн худалдан авах ажиллагаатай холбоотой үйлдэлд АХБ-ны урьдчилан болон дараа хянах (түүврийн) зохицуулалтын талаар дэлгэрэнгүй мэдээллийг дурдсан.

¹³ Энэ бүлэгт бараа, ажил, зөвлөх бус үйлчилгээний худалдан авах ажиллагааг НӨТШ-ын дагуу зарлан мэдээлэх шаардлага, журмыг тусгасан. “АХБ-ны зээлдэгч хариуцах зөвлөх үйлчилгээ” зааварт зөвлөх үйлчилгээний гэрээний хувьд НӨТШ-ын зарыг хэрхэн мэдээлэх талаар тусгайлан заасан.

6.8 Тендер шалгаруулалтыг зарласан өдрөөс—тодруулбал, ТУ-ыг нийтэлсэн өдөр эсхүл тендерийн баримт бичиг бэлэн болсон өдрийн аль хожуу өдрөөс—тендер хүлээн авах өдөр хүртэлх хугацаа нь тендерт оролцогч нарт сайн тендер бэлтгэн ирүүлэх хангалттай цаг хугацаа олгохоор байх ёстой. Энэ нь гэрээний агуулга, цогц байдлаас хамаарна. Ерөнхийдөө, олон улсад зарлах гэрээнд 6 долоо хоног, дотоодод зарлах гэрээнд 4 долоо хоног байхад хангалттай. Гэхдээ төслийн нөхцөл байдлаас, тухайлбал, тухайн гэрээний ач холбогдол, иж бүрдэл, тендер бэлтгэхэд тусгайлсан техникийн мэдлэг орц шаардагдах, нийлүүлэлтийн зах зээлийн мэдрэмж болон цахим худалдан авах ажиллагааг хэрэглэх зэргээс хамааран хугацаа нь арай богино эсхүл урт байж болно.

C. Тендерийн баримт бичгийг тодруулах, түүнд нэмэлт өөрчлөлт оруулах

6.9 Боломжит тендерт оролцогчдоос ирүүлсэн тодруулгын хүсэлт болон түүнд зээлдэгчийн өгөх хариуг бичгээр, хэрэв боломжтой бол, хамгаалалт сайтай худалдан ажиллагааны цахим системийг ашиглан үйлдсэн байх ёстой.

6.10 Зээлдэгч нь тендер ирүүлэх эцсийн хугацаанаас өмнө тухайлан заасан хугацааны дотор хүлээн авсан аливаа тодруулгын хүсэлтэд хариу өгнө. Зээлдэгч нь уг хүсэлт болон түүнд өгсөн хариу тайлбарын хувийг хүсэлт гаргасан этгээдийн нэрийг дурдахгүйгээр, зээлдэгчээс тендерийн баримт бичиг худалдаж эсхүл хүлээн авсан бүх боломжит тендерт оролцогчдод хүргүүлнэ.

6.11 Зээлдэгч нь тендерийн баримт бичгийг хавсралтаар гаргах замаар өөрчилж, шаардлагатай бол тендер хүлээн авах эцсийн хугацааг сунгаж болно. Зээлдэгч нь түүнээс тендерийн баримт бичиг худалдаж эсхүл хүлээн авсан бүх боломжит тендерт оролцогчдод нэмэлт өөрчлөлтийн талаар мэдэгдэж баталгаажуулна.

6.12 Цогцолбор ажил, нийлүүлэлт болон үйлчилгээний гэрээний хувьд тендерийн өмнөх уулзалт болон ажлын талбайтай танилцах аялалыг зохион байгуулж болох ба энэ үеэр боломжит тендерт оролцогч нар зээлдэгчийн төлөөлөгчтэй уулзан (биечлэн эсхүл онлайнаар) тодруулга авч болно. Уулзалтын тэмдэглэлийг тендерийн баримт бичиг худалдаж эсхүл хүлээн авсан тэдгээр бүх боломжит тендерт оролцогчдод, урьдчилан хянах шаардлагатай тохиолдолд хувийг АХБ-нд хүргүүлнэ.

D. Тендер нээх

6.13 Нэг эсхүл хоёр дугтуйнд нэг эсхүл хоёр үе шаттайгаар ирүүлэх тендер шалгаруулалтын горимд үндэслэсэн эсэхээс хамаарч, тендерийн нээлтийг тендерийн баримт бичигт заасны дагуу зохион байгуулна. Аливаа алдаа дутагдал, гомдол маргаан гарахаас сэргийлэх үүднээс, зээлдэгчийн туршлагатай ажилтан эсхүл зөвлөх тендерийн нээлтийн ажиллагааг удирдан явуулах нь зүйтэй. Энэхүү зааврын 1 дүгээр хавсралтад тендер нээх горимыг нэгтгэн харуулав. Дэлгэрэнгүйг АХБ-ны 2017 оны худалдан авах ажиллагааны журмын 3 дугаар хавсралт, 62-68 дугаар заалтад тусгав.

VII. Тендерийн үнэлгээ, гэрээ байгуулах эрх олгох, тайлбар өгөх

7.1 Тендерийн баримт бичигт заасан шалгуур үзүүлэлт, аргачлалыг хатуу баримтлах замаар хамгийн сайн тендерт оролцогчийг тодорхойлох тендерийн үнэлгээний үр дүнд гэрээ байгуулах эрхийг олгоно (6 дугаар санамж). 2 ба 3 дугаар хавсралтад тендерийн үнэлгээний нийтлэг горим болон үнэлгээний явцад тулгардаг түгээмэл асуудлын талаар тусгав.

7.2 Зээлдэгч нь үнэлгээг хэн, хэрхэн гүйцэтгэхтэй холбогдсон зохион байгуулалтын асуудлыг хариуцах, тухайлбал томилсон үнэлгээний хороогоор эсхүл өөр хэлбэрээр, түүнчлэн бүгдээрээ хамтран хороогоороо шийдвэрлэх эсхүл тусдаа бие даан үнэлэн хороонд танилцуулж санал хүраах зарчмаар хэрэгжүүлнэ. Ингэхдээ (i) сонирхлын зөрчлийн эсрэг, (ii) мэдээллийн нууцлалыг хадгалах баталгааг хангасан байх ёстой. АХБ нь тендерт оролцогч нар өөрсдийн тендерийн хүчинтэй хугацааг сунгахаас татгалзах асуудлаас сэргийлэх үүднээс үнэлгээг (мөн гэрээ байгуулах эрхийг олгох) тендерийн хүчинтэй байх анхны хугацаанд багтаан дуусгахыг чухалчлан зөвлөдөг. Зээлдэгч нь тендерийн үнэлгээ, харьцуулалтын дэлгэрэнгүй тайланг бэлтгэх ёстой. Уг тайланд тухайн тендерт оролцогчид гэрээ байгуулах эрх олгох зөвлөмжийн үндэслэлийг дурдана. АХБ-ны тендерийн үнэлгээний заавар (2018)-т тендерийг үнэлэх ажиллагааны талаар дэлгэрэнгүй тусгав.¹⁴

7.3 Хэрэв тендерийн хүчинтэй хугацааг сунгах зайлшгүй шаардлага, үндэслэлтэй бол зээлдэгч уг хугацааг дуусахаас өмнө бүх тендерт оролцогчоос тухайн сунгалтыг бичгээр шаардана. Тендерт оролцогч өөрийн тендерийн үнэ ба бусад нөхцөлийг өөрчлөхийг хүсч эсхүл зөвшөөрч болохгүй, гэхдээ хугацааг сунгахаас татгалзах эрхтэй. Хэрэв тендерийн баримт бичигт тендерийн баталгааг шаардсан бол тендерт оролцогч энэ баталгааг улсын орлого болгохгүйгээр хугацаа сунгахаас татгалзах эрхтэй.

6 дугаар санамж

Хэт бага үнэтэй тендер

Тендерийн чанарыг тодорхойлох зорилгоор үнэлгээний явцад хэт бага үнэтэй тендерийг олж тогтооход анхаарал хандуулах нь зүйтэй. Энэ нь тендерийн үнийг үндэслэлгүйгээр доогуур тогтоосон, ингэснээр тухайн тендерт оролцогчийн гэрээг амжилттай хэрэгжүүлэх чадвартай эсэх талаар зээлдэгчид эргэлзээ төрүүлж буй тендерт хамаарна. “Хэт бага үнэтэй тендер” зааварт хэт бага үнэтэй гэж үзэж болохоор тендерийг хэрхэн тодорхойлох, үнэлэх талаар дэлгэрэнгүй дурдав.

Эх сурвалж: Азийн хөгжлийн банк

¹⁴ АХБ. 2018. *Тендерийн үнэлгээний заавар*. Манила. <https://www.adb.org/documents/guide-bid-evaluation>.

A. Үнэлгээний багийн үүрэг

7.4 Сайн худалдан авах ажиллагааны үр дүн нь холбогдох үр чадвартай, мөн тендерийг тендерийн баримт бичгийн дагуу үнэлэхдээ тухайн үр чадвар, мэргэжлийн шийдвэрээр нотлогдож байгаа зээлдэгчийн үнэлгээний багаас шууд хамаарч байдаг. Хэрэв зээлдэгч нь техникийн эсхүл санхүүгийн хангалттай үр чадваргүй тохиолдолд зөвлөхөөс дэмжлэг авч болно.

B. Тендерт оролцогчийн үүрэг

7.5 АХБ-ны 2017 оны худалдан авах ажиллагааны журамд зааснаар, “тендерт оролцогч нь тендерийн баримт бичигт шаардсан бүх дагалдах бичиг баримттай, шаардлагад бүрэн нийцсэн тендер ирүүлж буйг нягтлах үүднээс өөрийн тендерийг хүргүүлэхээс өмнө хоёрдмол утгатай, өөр хоорондоо зөрчилдсөн, орхигдуулсан нөхцөлтэй аливаа асуудлыг гаргаж тавих үүрэг хүлээнэ.”¹⁵ Энэ нь тендерийн үнэлгээний явцад хоёрдмол утга агуулсан эсвэл дутуу ирүүлсэн бичиг баримтыг тодруулга хүсэх замаар алдааг нь залруулан, түүнийг тодорхойлох болон зөвшөөрөх зорилгоор тендер оролцогч зээлдэгчээс хамааралгүй гэсэн үг юм. Тендерийн агуулга, тендер шалгаруулалтын ажиллагааны ил тод байдалд үл нөлөөлөх бол зээлдэгч нь тодруулга эсхүл дутуу ирүүлсэн бичиг баримтыг хүсэх боломжоор хангагддаг хэдий ч зээлдэгч түүнийг заавал гүйцэтгэх үүрэггүй болно.

C. Чадварыг дахин магадлах горим

7.6 Урьдчилсан сонголт явуулаагүй тохиолдолд зээлдэгч нь санал болгож буй тендерт оролцогчийн хувьд тухайн тендерт санал болгосон бараа, ажил, зөвлөх бүс үйлчилгээний гэрээг үр дүнтэй хэрэгжүүлэх чадамж, нөөцтэй эсэхийг нь тодорхойлох шаардлагатай. Тендерийн баримт бичигт хангавал зохих шалгуур үзүүлэлтийг тусгадаг. Зээлдэгч нь ялангуяа шалгарсан оролцогчийн эрх бүхий байдал, АХБ-ны хориг жагсаалт (бүх тендерт оролцогчийн хувьд), шүүхэд хянагдаж буй маргаан зэргийг тендерийн маягтаар ирүүлсэн мэдээллийн хүрээнд хязгаарлахгүйгээр нягтлан шалгана. Хэрэв тендерт оролцогч нь эдгээр шалгуурыг хангахгүй бол зээлдэгч тухайн тендерээс татгалзаж, дараагийн сайн гэж үнэлэгдсэн тендерт оролцогчийг ижил байдлаар нягтлах ёстой. Нэг үе шаттай, хоёр дугтуйт тендер шалгаруулалтын үед бүх тендерт оролцогчийн чадварыг дахин магадлана.

7.7 Гэрээ байгуулах эрхийг, чадварын зохих стандарт шаардлагыг хангасан, тендер нь тендерийн баримт бичигт үндсэндээ нийцсэн, (i) хамгийн бага үнэлэгдсэн үнийн санал эсхүл (ii) гэрээний төрөлд нийцсэн, тендерийн баримт бичгийн шалгуур, хэрэв шаардлагатай бол ашиглалтын зардалд тулгуурласан чанар ба үнийн хамгийн сайн хослолыг санал болгосон гэж тодорхойлогдсон тендерт оролцогчид олгоно.

¹⁵ АХБ. 2017. АХБ-ны Зээлдэгчдэд зориулсан худалдан авах ажиллагааны журам: Бараа, Ажил, Зөвлөх бус ба Зөвлөх Үйлчилгээ. Манила. 9 дүгээр хавсралт, 13 дугаар заалт.

D. Дотоодын давуу эрх

7.8 АХБ дотоодын үйлдвэрлэлийн хөгжлийг дотоодын давуу эрх тооцох аргачлалын хүрээнд хөхиүлэн дэмжих тухай заалтыг хүлээн зөвшөөрсөн тохиолдолд уг давуу эрхийг үнэлгээний шатанд хэрэглэнэ. Энэ нь зөвхөн худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд дурдсан аргачлалын дагуу хэрэгжинэ.

E. Мэдэгдэлд тавигдах шаардлага

7.9 Зээлдэгч нь олон улсад эсвэл дотоодод зарласан гэрээний сайн тендерт оролцогчийг нэгэнт шалгаруулсан бол дараах ажлыг (i) тухайн шийдвэр гарснаас хойш 2 долоо хоногийн дотор; (ii) хэрэв түр зогсоох хугацааг мөрдөж байгаа бол уг хугацаа дууссаны дараа; эсхүл (iii) хэрэв түр зогсоох хугацаанд гомдол гарсан бол уг гомдлыг зохистой шийдвэрлэснийг АХБ баталгаажуулсаны дараа хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- (i) шалгарсан оролцогчид гэрээ байгуулах эрх олгох мэдэгдлийг хүргэх; болон
- (ii) тендер ба багцын тоог (хэрэв байгаа бол) илэрхийлсэн үр дүнг англи хэл дээр гардаг сонин эсхүл олон нийт чөлөөтэй хандах боломжтой цахим хуудсанд нийтэлнэ.

7.10 Үр дүнг нийтлэхэд дараах мэдээллийг заавал тусгана:

- (i) Тендерт оролцогч бүрийн нэр;
- (ii) Тендерийн нээлтийн үед зарлагдсан тендерийн үнэ;
- (iii) Үнэлгээнд хамрагдсан тендер тус бүрийн нэр, үнэлэгдсэн үнэ эсхүл авсан оноо;
- (iv) Шалгараагүй тендерт оролцогчийн нэр, тендерээс татгалзсан шалтгаан; болон
- (v) Шалгарсан тендерт оролцогчийн нэр, санал болгосон үнэ эсхүл авсан оноо, эрх олгогдсон гэрээний хугацаа ба ерөнхий цар хүрээ.

7.11 Төслийг санхүүжүүлэх үед АХБ нь дотоодын болон бусад хөгжлийн түншлэгчийн түр зогсоох заалтыг хэрэглэхийг зөвшөөрч болно. (7 дугаар санамж). Түр зогсоох тухай заалтыг хэрэглэх бол зээлдэгч гэрээ байгуулах эрх олгох мэдэгдэл гаргахаас өмнө шалгараагүй оролцогч бүрт (i) түр зогсоох хугацаа дуусмагц зээлдэгч нь сайн гэж үнэлэгдсэн тухайн оролцогчид гэрээ байгуулах эрх олгохоор төлөвлөж буй тухай, ба (ii) дэлгэрэнгүй мэдээллийг 2017 оны худалдан авах ажиллагааны журмын 3 дугаар хавсралт, 87 дугаар заалтанд дурдсан тухай бичгээр мэдэгдэнэ. “Түр

7 дугаар санамж

Түр зогсоох хугацаа

Түр зогсоох хугацаа нь худалдан авах ажиллагааг тодорхой хугацаанд (ихэнхдээ ажлын 10 хоног), гэрээ байгуулах эрх олгохоор төлөвлөсөн өдрөөс гэрээ байгуулах эрхийг бодитоор олгох өдрийн хооронд түр түдгэлзүүлнэ. Түр зогсоох хугацааг ихэвчлэн, хугацаа алдалгүйгээр гомдол гаргах, шийдвэрлүүлэх үүднээс гэрээ байгуулахаар төлөвлөж буй эрхийг хүчингүй болгох хугацааг шалгараагүй тендерт оролцогчдод олгох зорилгоор хэрэглэдэг.

Эх сурвалж: Азийн хөгжлийн банк.

зогсоох хугацаа” зааварт АХБ-ны үйл ажиллагаанд түр зогсоох хугацааг хэрэглэх талаар дэлгэрэнгүй тусгав.

Ү. Тайлбар өгөх

7.12 Түр зогсоох тухай нөхцөлийг хэрэглэхгүй тохиолдолд, зээлдэгч нь гэрээ байгуулах эрх олгох мэдэгдэлд аливаа тендерт оролцогч нь өөрийн тендерийн сонгогдоогүй үндэслэлийг тодруулахыг хүсвэл энэ талаар зээлдэгчээс тайлбар хүсэх эрхтэй болохыг дурдана. Зээлдэгч нь тухайн тендерийн санал яагаад сонгогдоогүй тухай тайлбарыг бичгээр болон/эсхүл тайлбар өгөх үүлзалтаар нэн даруй гаргаж өгнө.

7.13 Түр зогсоох тухай нөхцөлийг хэрэглэх тохиолдолд, тайлбарыг уг хугацаанд багтаан өгнө. Зээлдэгч түр зогсоох хугацаанд тайлбар өгч чадахгүй тохиолдолд энэ нь түр зогсоох хугацааг тайлбар өгөх хүртэл сунгах (дотоодын заалтаас хамааран)-ад хүргэнэ. Хэрэв тендерт оролцогч нь зээлдэгчийн өгсөн тайлбарт сэтгэл хангалуун бүс байвал энэ тухайгаа шүүд АХБ-д хандан бичгээр мэдэгдэж болно. *“Тендер шалгаруулалттай холбоотой гомдол” зааварт* гомдол хянах ажиллагааны талаар дэлгэрэнгүй дурдсан.

1 дүгээр хавсралт: Тендер нээх горимын схем зураг

2 дугаар хавсралт: Тендерийг үнэлэх нийтлэг горим

3 дугаар хавсралт: Тендерийн үнэлгээний түгээмэл асуудлууд

А. Тендерийг санхүүгийн чадварын шалгуураар үнэлэх

А3.1 Тендерт оролцогчийн санхүүгийн чадварын шалгуурыг үнэлэх (санхүүгийн гүйцэтгэлийн түүх, жилийн дундаж [барилга угсралтын ажил] борлуулалт болон санхүүгийн нөөц) үед тухайн тендерт оролцогч нь техникийн шалгуурыг хангаж буй мэт боловч үнэн хэрэгтээ хангалттай чадваргүй байж болох дараахь шинж тэмдгээс зээлдэгч сэрэмжлэх шаардлагатай. Тухайлбал:

- (i) Тендерт оролцогчийн саналд шүүх болон арбитраж хянагдаж буй маргааны талаар ямар нэгэн мэдээлэл байхгүй хэдий ч аудитлагдсан санхүүгийн тайлан (АСТ)-д эрх зүйн маргааны талаар дурдсан, эсхүл тендерт оролцогчийн гэрээгээр хүлээсэн үүргийн талаарх мэдээлэлд ороогүй боловч одоо хэрэгжиж байгаа гэрээ эсхүл төслийн талаар мөн адил дурдсан болох;
- (ii) Тендерт оролцогч нь хэсэг бүлэг компанийн хувьд нэгтгэсэн АСТ-г ирүүлсэн ба өөрөө тэдгээр компаниудын нэг нь бөгөөд тухайн нэгдсэн үнийн дүнг зээлдэгч тендерийн үнэлгээнд ашигласан бол энэ нь түүний санхүүгийн чадварыг хэтрүүлэн дүгнэхэд хүргэх;
- (iii) Тендерт оролцогч тендерийн маягтад ирүүлсэн үнийн дүн нь АСТ-ийн үнийн дүнгээс зөрүүтэй байх; болон
- (iv) Тендер оролцогч нь барилгын угсралтын ажлын жилийн дундаж борлуулалтыг тооцохдоо, зөвхөн барилга угсралтын ажилд хамаарах борлуулалтын тоог бус, харин АСТ-ын нийт борлуулалтын тоог ашиглаж болно.

А3.2 Тендерт оролцогчийн ирүүлсэн санхүүгийн мэдээллийг үнэн зөв мэдээлэлд тулгуурлан дүгнэлт гаргах зарчмын хүрээнд хянах ба энэ нь тендерт оролцогчийн санхүүгийн нөхцөл байдлыг шаардлага хангасан эсхүл хангаагүй гэсэн шийдвэрийн үндэслэл болно. Хэт бага үнэ бүхий аливаа санал нь санхүүгийн эрсдэлд хөтлөх магадлалтай тул энэ тохиолдолд зээлдэгч мэргэжлийн зөвлөх шинжээчийн хяналт болон тайлбарыг авах шаардлагатай.

В. Тендерийг “Хэмжээ, шинж чанарын хувьд ижил төстэй гэрээ”-ний шалгуураар үнэлэх

1. Үндсэн гүйцэтгэгчээр ба туслан гүйцэтгэгчээр хэрэгжүүлсэн туршлага

A3.3 Тендерт оролцогч нь түүний өмнө хэрэгжүүлсэн гэрээнд ялгаатайгаар үүрэг гүйцэтгэсэн байж болно. Тухайлбал:

- (i) “ерөнхий гүйцэтгэгч,”
- (ii) “үндсэн гүйцэтгэгч,” эсхүл
- (iii) “туслан гүйцэтгэгч”-ээр ажилласан.

A3.4 Эдгээр үүрэг нь төслийн удирдлага болон барилга угсралтын ажилд ялгаатай түвшинд оролцоог хангах ба гэрээ бүрээс хамаарч өөр өөр байж болно. Ийм учир тендер оролцогчийн худалдан авч буй гэрээтэй ижил төстэй гэрээ хэрэгжүүлсэн туршлагыг үнэлэхэд түүний өмнө хэрэгжүүлсэн гэрээнд оролцсон эсэхийг ерөнхий байдлаар анхаарч үзэхээс илүүтэйгээр, гүйцэтгэсэн үүргийг нь ерөнхий эсхүл үндсэн гүйцэтгэгч, эсхүл туслан гүйцэтгэгчийн гэсэн байдлаар үнэлэх шаардлагатай. Уг үнэлгээнд өмнө нь хэрэгжүүлсэн ижил төстэй гэрээний талаарх холбогдох маягтын дагуу ирүүлсэн тендерт оролцогчийн тайлбарыг харгалзана.

A3.5 Иймд нэг тендер шалгаруулалтад хоёр тендерт оролцогч өмнө хэрэгжүүлсэн нэгэн ижил гэрээг “Ижил төстэй хэмжээ, онцлог бүхий гэрээ”-ний шалгуурт өөрсдийн чадварыг хангах үүднээс ирүүлж болно. Нэг тендерт оролцогч нь барилга угсралтын ажлын үндсэн гүйцэтгэгчийн үүрэгтэйгээр гэрээг хэрэгжүүлсэн бол нөгөө оролцогчийн хувьд туслан гүйцэтгэгч байсан байж болно. Тендерт оролцогч нар түүнчлэн тус бүртээ тухайн гэрээний 50%-аас дээш ба/эсхүл нийтдээ 100%-аас дээш ажлыг гүйцэтгэсэн байж болох юм. Зарчмын хувьд үүнийг тендерт оролцогч нар нь ялгаатай бөгөөд давхцсан бүс үүрэг гүйцэтгэсэн ба тус бүр худалдан авч буй гэрээг хэрэгжүүлэх хангалттай чадвартай гэдгээ нотолж болох тохиолдолд хүлээн зөвшөөрч болох юм.

2. “Үндсэнд нь гүйцэтгэсэн” гэдгийг тайлбарлах нь

A3.6 Үнэлгээний гишүүд нь тендерт оролцогчийн гүйцэтгэж дуусаагүй өмнөх гэрээний онцлог, цогц байдлыг анхаарч үзсэний дүнд “үндсэнд нь гүйцэтгэсэн” гэсэн байдлыг үнэлэхдээ мэргэжлийн дүгнэлтийг гаргах шаардлагатай болдог. Уг үнэлгээ нь гэрээний онцлог, төрлөөс нэн хамааралтай байдаг. Тухайлбал, авто зам барих зэрэг үргэлжлэн давтагдах шинж бүхий ажлыг үндсэнд нь дуусгасан гэж үзэх нөхцөл нь цэвэр усны байгууламж зэрэг цогцолбор байгууламжийг барих түлхүүр гардуулах гэрээг үндсэнд нь дуусгасан гэж нөхцөлөөс ялгаатай юм.

A3.7 Хэрэгжиж дууссан эсхүл зарцуулагдсан гэрээний бодит ахиц эсхүл үнийн дүнгийн тохиолдлоор хатуу тогтоосон хувь хэмжээг ашиглах нь муу үр дүнтэй худалдан авах ажиллагаанд хүргэдэг. Тухайлбал, тендерт оролцогч нь тухайн хатуу тогтоосон хувь хэмжээг хангаж болох хэдий ч үнэн хэрэгтээ техникийн чадамжгүй бол гэрээ байгуулах эрхийг амжилттай хэрэгжүүлэх боломжгүй этгээдэд олгох нөхцөл байдалд хүргэнэ. Нөгөө

талаас, хэрэв тендерт оролцогч нь дуусаагүй байгаа гэрээний техникийн хангалттай чадвартай байж болох хэдий ч тухайн хатуу тогтоосон хувь хэмжээний шаардлагад хүрэхгүй тохиолдолд уг тендерт оролцогчоос татгалзах, улмаар өрсөлдөөнийг сүлрүүлэхэд хүргэдэг.

3. Тендерт оролцогчийн өмнө нь хэрэгжүүлсэн гэрээг нотлох

A3.8 Тендерт оролцогчоос өмнө нь өөрийн амжилттай хэрэгжүүлсэн туршлагын талаар нотлох мэдээлэл ирүүлэхийг шаардаж болно. Түүнчлэн, үнэлгээний гишүүд өөрийн эрх хэмжээний хүрээнд тухайлбал, тендерт оролцогчийн өмнөх гэрээний захиалагчид хандан хяналт шалгалт хийж болно. Хэрэв үнэлгээний гишүүд нь гуравдагч этгээдээс тендерт оролцогчийн талаар үл дэмжсэн, эсрэг мэдээлэл олж авсан бол үүнийг тухайн тендерт оролцогчид хандан бичгээр тодруулга хүсэх замаар үнэлгээнд албан ёсоор хамруулж тендерт оролцогчийг уг эсрэг утга бүхий мэдээлэлд хариу өгөх боломжоор хангана.

A3.9 Үнэлгээний гишүүд тендерт оролцогчоос ирүүлсэн нэмэлт бичиг баримт үнэн бодит бүс байна гэж үзвэл түүний үнэн зөвийг нотлох үүднээс үндэслэл бүхий гэрчилгээ, мэдүүлэг ирүүлэхийг тендерт оролцогчоос шаардаж болно. Тендерт оролцогч бичиг баримтын тухайлбал, гарын үсгээр баталгаажсан гэрээний эх хувийг ирүүлээгүй нь түүний тендерээс татгалзах үндэслэл болохгүй. Хэрэв зээлдэгч шалгарч буй тендер оролцогчийн ирүүлсэн аль нэг бичиг баримтын эх хувийг үзэх зайлшгүй хэрэгтэй бол уг хүсэлтийг шалгарсан оролцогчид гэрээ байгуулах эрх олгосноос хойш эсхүл гэрээнд гарын үсэг зурахаас өмнө эсхүл зурах үед хүсч болно.

Нээлттэй өрсөлдөөнт тендер шалгаруулалт

Худалдан авах ажиллагааны заавар

Нээлттэй өрсөлдөөн өрнүүлэх нь АХБ-ны үйл ажиллагааны үндсэн зарчим болохын хувьд, нээлттэй өрсөлдөөнт тендер шалгаруулалт нь АХБ-ны худалдан авах ажиллагааны үндсэн арга юм. Энэ нь худалдан авах ажиллагааны нэг аргын дор бараа, ажил, үйлчилгээний өрсөлдөөнт худалдан авах ажиллагааг нэгдсэн байдлаар зохион байгуулах боломж олгодог. Энэ арга нь худалдан авах ажиллагааны гэрээг олон улсад эсхүл үндэсний хэмжээнд зарлаж байгаагаас үл хамааран эрх бүхий бүх тендерт оролцогчдын дунд нээлттэй өрсөлдөөнийг бүрдүүлнэ. Түүний нэг онцлог нь аль болох олон тооны чадвартай тендерт оролцогчдод тендерээ ирүүлэх тэгш боломжоор хангах зорилгоор үр дүнтэй, зохистой байдлаар зарлан мэдээлэхэд оршино. Энэхүү зааварт АХБ-ны зээл, буцалтгүй тусламж, АХБ-ны захиран зарцуулдаг сангаас бүхэлд нь эсхүл хэсэгчилэн санхүүжүүлсэн төсөлд энэ аргыг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах сайн туршлагын талаар зээлдэгчид өгөх зөвлөмжийг тусгав.

Азийн хөгжлийн банкны тухай

Ядуурлаас ангид Ази, Номхон далайн бүс нутгийг бий болгох хэтийн зорилготой Азийн хөгжлийн банк (АХБ) нь хөгжиж буй гишүүн орнуудынхаа ядуурлыг бууруулах, хүн амын амьжиргааг дээшлүүлэх үйл хэрэгт тусламж дэмжлэг үзүүлдэг байгууллага юм. Ази-Номхон далайн амжилттай хөгжлийн хажуугаар дэлхийн ядуу хүн амын дийлэнх нь тус бүс нутагт амьдарсаар байна. АХБ нь эдийн засгийн хүртээмжтэй, байгаль орчинд ээлтэй тогтвортой өсөлт болон бүс нутгийн интеграцлалыг дэмжих замаар ядуурлыг бууруулахаар тууштай ажилладаг.

Филиппин Улсын Манила хотноо төвтэй АХБ-ны нийт 67 гишүүн орны 48 нь тухайн бүс нутагт оршдог юм. АХБ нь бодлогын хэлэлцүүлэг, зээл, өөрийн хөрөнгийн санхүүжилт, батлан даалт, буцалтгүй тусламж болон техникийн туслалцаа зэрэг олон төрлийн арга хэрэгслээр дамжуулан хөгжиж буй гишүүн орнууддаа дэмжлэг үзүүлж байна.

АЗИЙН ХӨГЖЛИЙН БАНК

АХБ-ны өргөн чөлөө 6, Мандалуён хот
1550 Метро Манила, Филиппин үлс
www.adb.org